

Bilaga 1

Innehåll

Levene socken	2
Kulturmiljöer i Levene socken	3
Longs socken.....	29
Kulturmiljöer i Longs socken	30
Ryda socken.....	40
Kulturmiljöer i Ryda socken.....	41
Slädene socken	60
Sparlösa	67
Kulturmiljöer i Sparlösa socken	68

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Levene socken

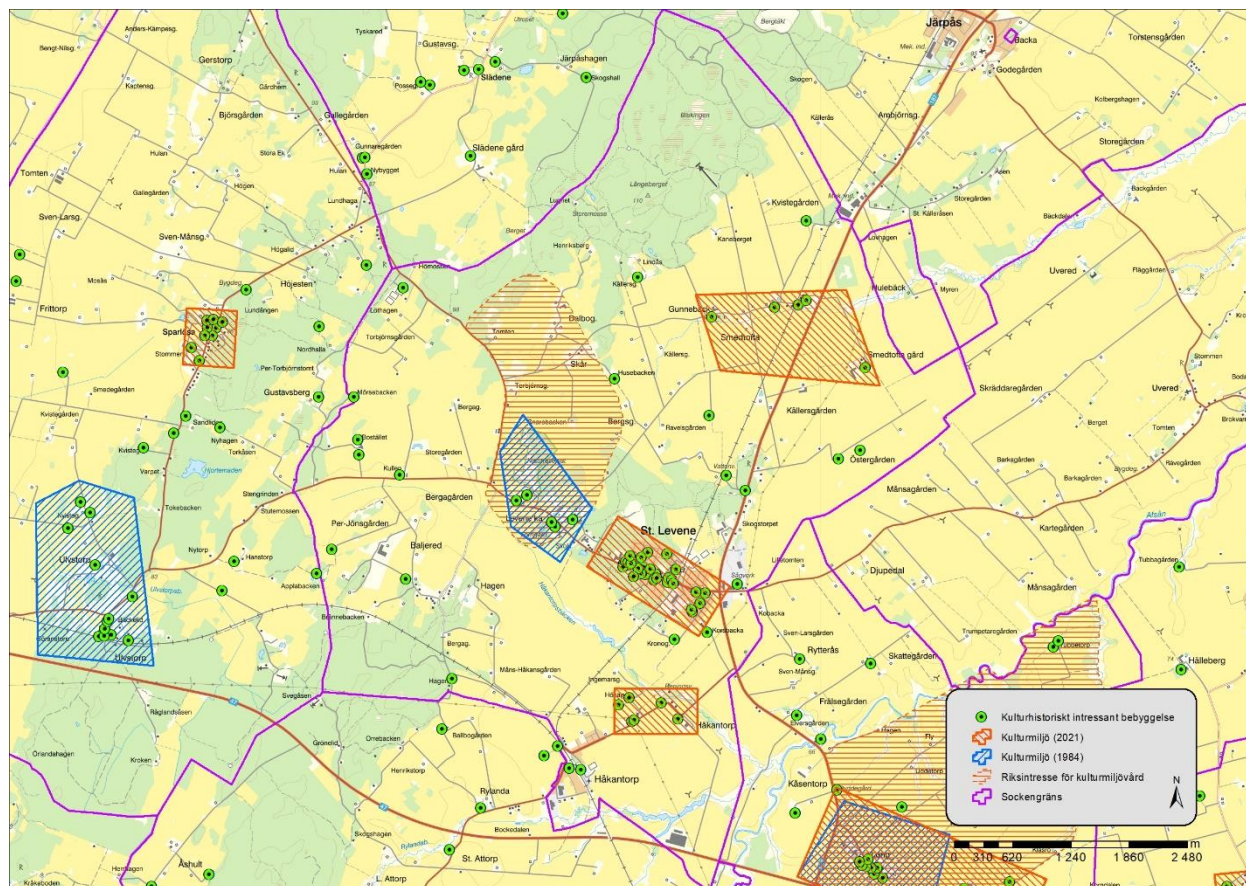
Levene socken, som ligger i nordvästra delen av Vara kommun, har en areal av drygt 33 km². Socknen tillhörde Viste härad och namnet finns dokumenterat 1325 i Västgötalagen. Efterleden i namnet är *vin* och betyder betesmark. Förleden kan komma från ett gammalt ånamn, *Lif* eller *Liva* som betyder den klibbiga/dyiga, med syftning till Håkantorpsbäcken.

I norra och sydvästra delen av socknen finns en del skogiga partier. I övrigt dominerar slättlandskap som i öster och söder utgör partier av de vidsträckta Skara- respektive Varaslätterna. Slättlandskapet har delvis även skogsklädda rullstens- och moränhöjder. I sydöstra delen av socknen har under 1900-talet järnväghållplatsen Stora Levene, belägen öster om den gamla kyrkbyn, utvecklats till en tätort.

Referenser

Lundahl, I. *Ortnamnen i Skaraborgs län del 15 Viste härad: territoriella namn*. 1964.

Vara kommun: kulturhistorisk inventering. Skaraborgs länsmuseum. 1985.

Kulturmiljöer i Levene socken

Levene stationssamhälle

Uttryck för miljön: Stationssamhälle med bostadsbebyggelse, affärer och småindustri.

Motiv: Karaktäristiskt stationssamhälle med en tydlig huvudgata, Storgatan. Socknens centrum har på klassiskt vis förflyttats från kyrkan mot området kring järnvägsstationen. I Levene hittar man en rad välbevarade fastigheter såsom butiksbyggnader och bostadshus i en- och halv till två våningar, verkstadsbyggnader samt Levene elkvarn (en av få som fortfarande är i kommersiell drift): bebyggelse som förknippas med det tidiga 1900-talets stationssamhälle.

Smedtofta

Uttryck för miljön: Jordbruksbebyggelse

Motiv: Utskiftad by med välbevarade gårdar från framför allt 1900-talets början, belägna längs en byväg.

Levene kyrkby

Uttryck för miljön: Levene kyrkby med bland annat kyrka, kyrkogård och prästgård. Fossila åkerformer från järnålder och medeltid, fägata, hålväg, gravanläggningar från järnåldern, främst ett gravfält med runda stensättningar, högar och några resta stenar. På kyrkogården står landets högsta runsten.

Motiv: Fornlämningsmiljö och kyrkby där bland annat förändrade bruksformer på Varaslätten, från förhistorisk tid och medeltid, tydligt avspeglas. Marken brukades till medeltid av en by som då avhystes till förmån för kungsgårdens ängsdrift. Området utgör det gamla sockencentrumet som numera flyttat till området kring stationen. Området är utpekad som riksintresse för kulturmiljön, och Levene äng som är den enda större bevarade slätterängen i södra Skaraborg är naturreservat. Se även i 1984 års byggnadsinventering.

Antal fastigheter med kulturvärden i socknen: 68

Fastighetsbeteckning: Baljered 2:1

Anteckningar: Tillhörande större gård, f.d. arbetarbostad på fastigheten

Fastighetsbeteckning: Baljered 2:1

Anteckningar: Välbevarad gårdsmiljö, tidigare arrendatorsgård

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Baljered 4:5

Fastighetsbeteckning: Baljered 4:7

Anteckningar: Mindre stuga tillhörande Eketorp gård

Fastighetsbeteckning: Baljered 5:12

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Baljered 5:2

Anteckningar: Mangårdsbyggnad och flygelbyggnad, magasin samt flera ekonomibyggnader

Fastighetsbeteckning: Ek 1:33

Fastighetsbeteckning: Furubacken 4:1

Anteckningar: Ev. f.d. kontorsbyggnad vid sågverk

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Gunnebäck 1:3

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 1:31

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 1:33
Anteckningar: Levene kvarn

**Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10**

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 1:49

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 1:50

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 1:79

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 1:80

**Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10**

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 11:2

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 2:2

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Håkantorps 3:12

Fastighetsbeteckning: Håkantorps 3:13

Anteckningar: Håkantorps sekundärstation,
invigd 1908

Fastighetsbeteckning: Håkantorps 3:33

Anteckningar: F.d. tjänstebostad till intilliggande
Håkantorps sekundärstation

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 5:47
Anteckningar: F.d. skolbyggnad, 1920-tal

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 7:1

Fastighetsbeteckning: Håkantorp 7:11
Anteckningar: Silo

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Korsbacka 1:24

Fastighetsbeteckning: Levene 1:10
Anteckningar: F.d. bilverkstad

Fastighetsbeteckning: Levene 1:100

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Levene 1:107

Fastighetsbeteckning: Levene 1:108

Fastighetsbeteckning: Levene 1:109

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Levene 1:110

Fastighetsbeteckning: Levene 1:111

Fastighetsbeteckning: Levene 1:116

Anteckningar: Ev. f.d. verkstadslokal, alt garage

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Levene 1:139

Fastighetsbeteckning: Levene 1:144

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Levene 1:148

Anteckningar: Levene kyrka

Fastighetsbeteckning: Levene 1:149

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Levene 1:15

Fastighetsbeteckning: Levene 1:20

Fastighetsbeteckning: Levene 1:27

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Levene 1:40

Fastighetsbeteckning: Levene 1:50

Fastighetsbeteckning: Levene 1:51

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Levene 1:60

Fastighetsbeteckning: Levene 1:71

Fastighetsbeteckning: Levene 1:76

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Levene 1:77

Fastighetsbeteckning: Levene 1:9

Fastighetsbeteckning: Levene 1:91

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Levene 2:1

Fastighetsbeteckning: Levene 2:4
Anteckningar: F.d. prästgård

Fastighetsbeteckning: Levene 3:1

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Levene 3:1, Kungsgården
Anteckningar: Hembygdsgård

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Öttums-Tomten 1:6

Fastighetsbeteckning: Rylanda 5:12

Fastighetsbeteckning: Skår 1:55

Anteckningar: Idrottsplats Björkevi, anlagd 1930,
klubbstuga och omklädningsrum, 3 st
fotbollsplaner

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Skår 10:1

Fastighetsbeteckning: Skår 2:25

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 1:2

**Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10**

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 1:3

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 1:30

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 2:68

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 2:81

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 4:42

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 4:8

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 5:19

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 5:48

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 5:50

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Smedtofta 6:1

Anteckningar: Smedtofta gård, f.d. kronogård,
manbyggnad fr 1920-tal, ladugård i tegel 1910-
tal, arbetarbostäder

Longs socken

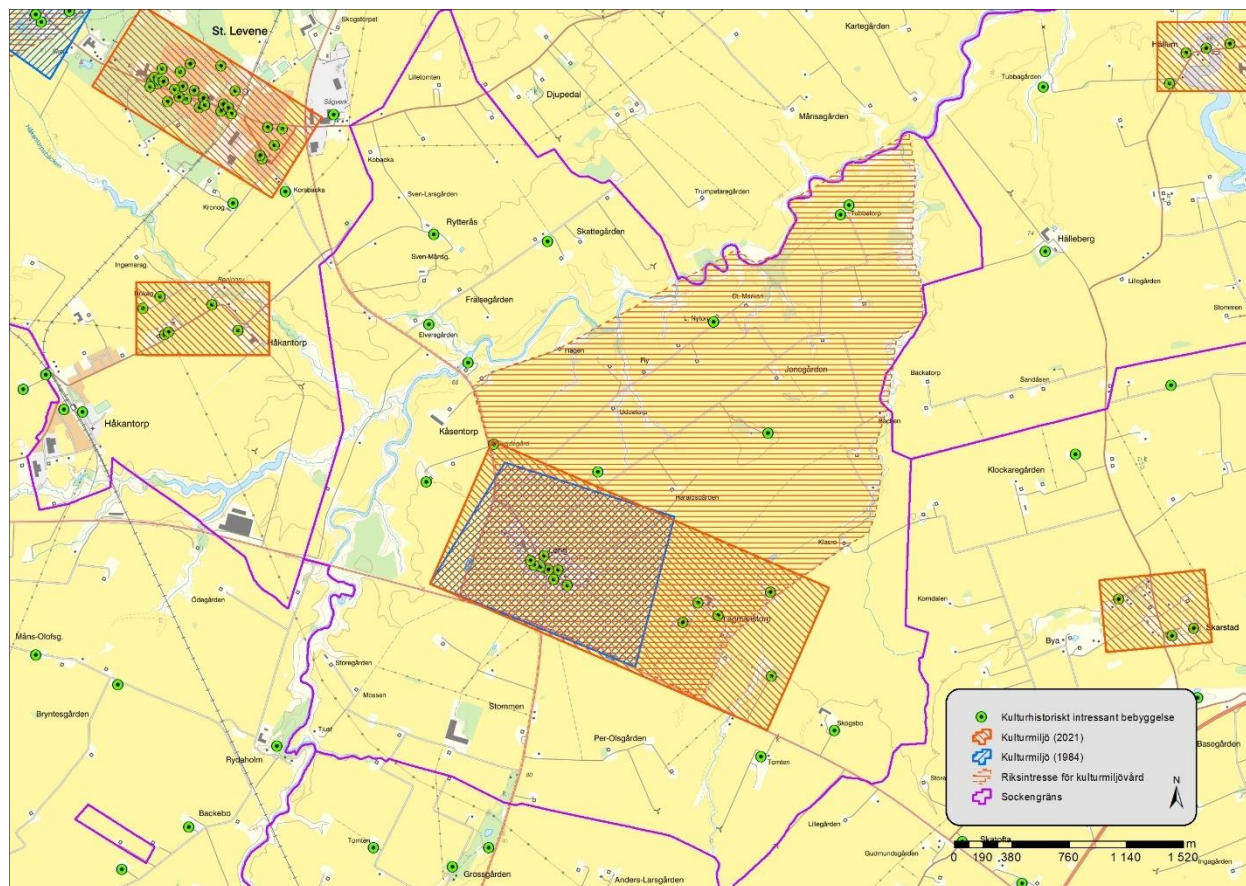
Long är med sina knappa 17 km² en relativt liten socken i norra delen av Vara kommun. Socknen tillhörde Barne härad och namnet finns dokumenterat 1200 i Västgötalagen, och 1277 i medeltida brev. Enligt Västgötalagen var kyrkbyn en av åtta så kallade Uppsala öd-gods och gav namn åt ett av landskapets åtta bon (förvaltningsdistrikt). Ett öd var ett jordagods som anslagits till kungars försörjning.

Namnet kommer troligen från *lung* som betyder sand-, grusmark eller sand-, grusås. Kyrkbyn ligger på en långsträckt upphöjning med sandmark. Landskapet domineras av slättbygd, genom vilken Afsån flyter från sydväst till nordost. I socknens mitt ligger Longs kyrkby som med sin täta bebyggelse grupperad kring kyrkan har kvar karaktären av en oskiftad klungby, vilket är ovanligt i Västsverige.

Referenser

Lundahl, I. *Ortnamnen i Skaraborgs län Del 2 Barne härad: territoriella namn*. 1961.

Vara kommun: kulturhistorisk inventering. Skaraborgs länsmuseum. 1985.

Kulturmiljöer i Longs socken

Longs kyrkby

Uttryck för miljön: Samlad bybebyggelse med kyrka från 1897 på platsen för en äldre träkyrka, kyrkogård, öppet slättlandskap norr och öster därom, med gamla gårdslägen samt utflyttade gårdar, snörräta vägar, äldre bebyggelse.

Motiv: Kyrkby och enskifteslandskap där kontrasten mellan den av utskiftning relativt opåverkade bebyggelsen på åsen kring kyrkan, och det enskiftade landskapet norr där om, speglar slättens utveckling. Long framhålls som ett viktigt medeltida administrativt centrum, bland annat förknippat med Birger Jarl och hans bror lagman Eskil. Bebyggelsemiljön kring kyrkan innehåller flera välbevarade bostadshus och ekonomibyggnader, skola, lantarbetarbostäder med mera. Området är utpekad som riksintresse för kulturmiljön. Se även i 1984 års byggnadsinventering.

Antal fastigheter med kulturvärden i socknen: 26

Fastighetsbeteckning: Kåsentorp 1:8

Anteckningar: 1920-tal

Fastighetsbeteckning: Kåsentorp 4:1

Anteckningar: Kvarn

Fastighetsbeteckning: Kåsentorp 6:1

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Lagmanstorp 1:1

Fastighetsbeteckning: Lagmanstorp 1:1

Anteckningar: F.d. arbetarbostäder tillhörande
Lagmanstorp

Fastighetsbeteckning: Lagmanstorp 1:1

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Lagmanstorp 2:8

Fastighetsbeteckning: Lagmanstorp 2:8

Fastighetsbeteckning: Long 1:4

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Long 2:36

Anteckningar: F.d. småskola?

Fastighetsbeteckning: Long 2:7

Fastighetsbeteckning: Long 3:27

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Long 3:33

Anteckningar: Storegården, ladugård mm.

Fastighetsbeteckning: Long 4:19

Fastighetsbeteckning: Long 4:31

Anteckningar: Välbevarad gårdsmiljö.
hästskoformad ladugård

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Long 4:6

Fastighetsbeteckning: Long 4:9

Fastighetsbeteckning: Long 5:10

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Long 5:10

Fastighetsbeteckning: Long 7:1

Anteckningar: Höga kulturvärden. En av endast två gårdar i kommunen som lyfts fram som kulturhistoriskt värdefull i boken "Gårdar i Västergötland".

Fastighetsbeteckning: Long 7:7

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Long 8:1

Anteckningar: Longs kyrka

Fastighetsbeteckning: Longs-Tubbetorp 1:2

Fastighetsbeteckning: Rytterås 1:5

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Rytterås 3:6

Fastighetsbeteckning: Rytterås 6:1

Ryda socken

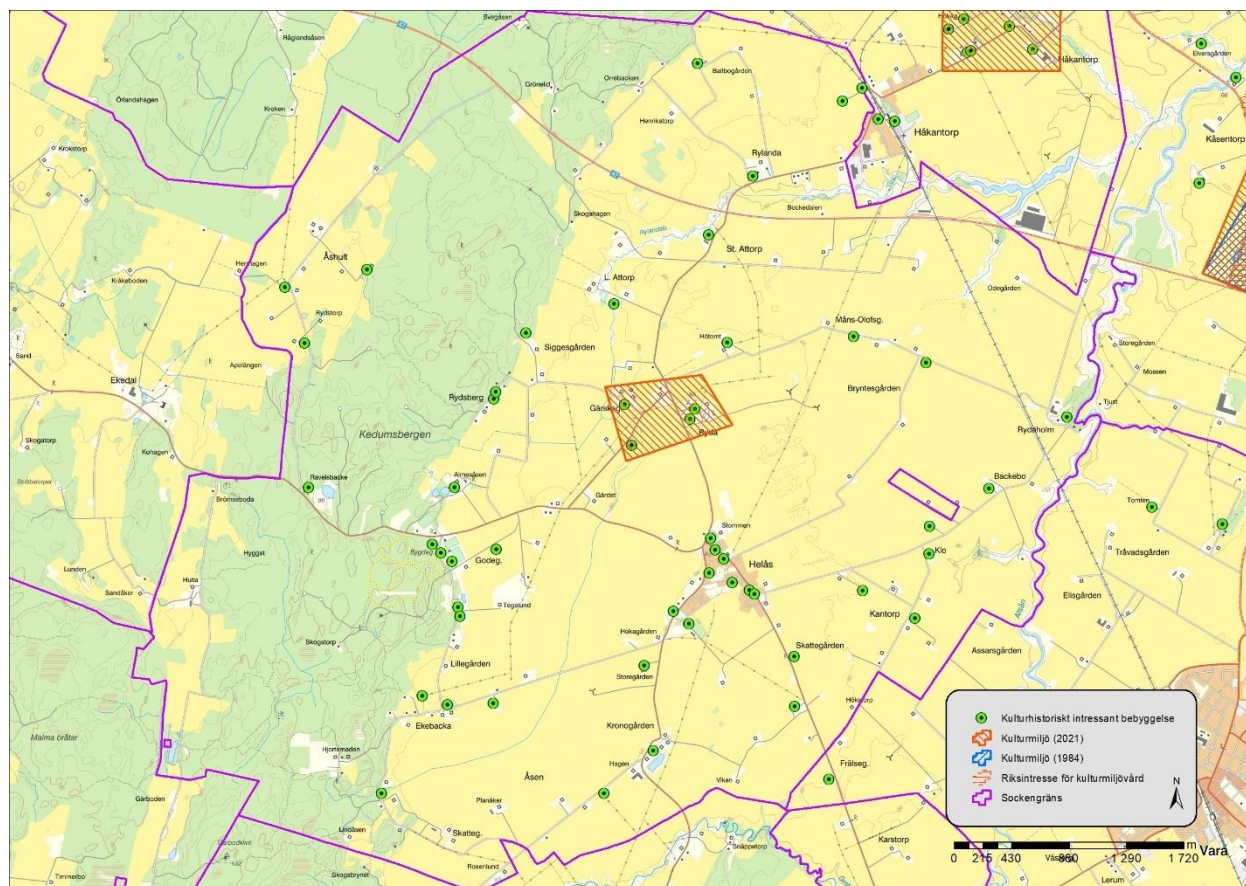
Ryda socken är belägen i västra delen av Vara kommun och har en areal av drygt 32 km². Socknen tillhörde Barne härad och namnet finns dokumenterat 1319. Namnet betyder röjning. Västra delen av socknen utgörs av Kedumsbergen, här dominerar följaktligen höglänt skogsbygd. Östra sockendelen, vars gräns utgörs av Afsån, består av uppodlad slättbygd.

Mitt i socknen ligger Ryda kyrka. I södra delen av socknen ligger Halvås by, som tidigare varit kyrkplats för Halvås socken. Kyrkan är sedan länge borta, och Halvås sammanslogs med Ryda socken 1889.

Referenser

Lundahl, I. *Ortnamnen i Skaraborgs län del 2 Barne härad: territoriella namn*. 1961.

Vara kommun: kulturhistorisk inventering. Skaraborgs länsmuseum. 1985.

Kulturmiljöer i Ryda socken

Ryda kyrkomiljö

Uttryck för miljön: Kyrka, kyrkogård, runsten, prästgård och gårdar i utskiftat odlingslandskap.

Motiv: Traditionellt sockencentrum med kyrka och kyrkogård beläget mitt i socknen. Intressant är den runsten som hittades i kyrkväggen och nu finns rest på platsen.

Antal fastigheter med kulturvärden i socknen: 51

Fastighetsbeteckning: Almesåsen 1:10

Anteckningar: Almesåsen fritidsområde och
festplats

Fastighetsbeteckning: Almesåsen 1:11

Fastighetsbeteckning: Almesåsen 1:13

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Almesåsen 1:5

Fastighetsbeteckning: Attorp 1:11

Fastighetsbeteckning: Attorp 6:1

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Backebo 1:17

Fastighetsbeteckning: Halvås 1:17

Fastighetsbeteckning: Halvås 1:49

Anteckningar: Spannmålsmagasin. Ligger intill nedlagt järnvägsspår

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Halvås 1:57

Fastighetsbeteckning: Halvås 1:66

Fastighetsbeteckning: Halvås 1:73

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Halvås 2:9

Anteckningar: F.d. skola

Fastighetsbeteckning: Halvås 4:2

Anteckningar: F.d. skola

Fastighetsbeteckning: Halvås 5:27

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Halvås 5:4

Fastighetsbeteckning: Halvås 5:42
Anteckningar: Eklundsstugan, Ryda
hembygdsförening

Fastighetsbeteckning: Halvås 5:63

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Halvås 5:64

Fastighetsbeteckning: Halvås 6:12

Fastighetsbeteckning: Halvås 6:14

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Halvås 6:25

Fastighetsbeteckning: Halvås 6:28

Fastighetsbeteckning: Hötomt 1:1

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Kantorp 2:9

Fastighetsbeteckning: Kantorp 5:1

Fastighetsbeteckning: Klo 1:3

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Klo 1:6

Fastighetsbeteckning: Klo 2:2

Fastighetsbeteckning: Ryda 1:20

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ryda 13:1

Fastighetsbeteckning: Ryda 14:1

Anteckningar: Ryda kyrka

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ryda 18:1

Fastighetsbeteckning: Ryda 2:18

Fastighetsbeteckning: Ryda 3:20

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ryda 4:3

Fastighetsbeteckning: Ryda 5:14

Fastighetsbeteckning: Ryda 5:16

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ryda 5:9

Anteckningar: Ryggåsstuga, Ryda
hembygdsförening, flyttad till nuvarande
plats.1830-tal

Fastighetsbeteckning: Ryda 6:15

Fastighetsbeteckning: Ryda 6:16

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ryda 8:5

Anteckningar: F.d. prästgård

Fastighetsbeteckning: Ryda 8:6

Fastighetsbeteckning: Rylanda 1:3

Anteckningar: gammal allé, ålderdomlig karaktär

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Rylanda 2:2

Fastighetsbeteckning: Rylanda 3:43
Anteckningar: Ca 1920-tal

Fastighetsbeteckning: Rylanda 3:80

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Åsen 1:4 och Åsen 3:3

Fastighetsbeteckning: Åsen 2:5

Fastighetsbeteckning: Åshult 1:10

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Åshult 1:15

Slädene socken

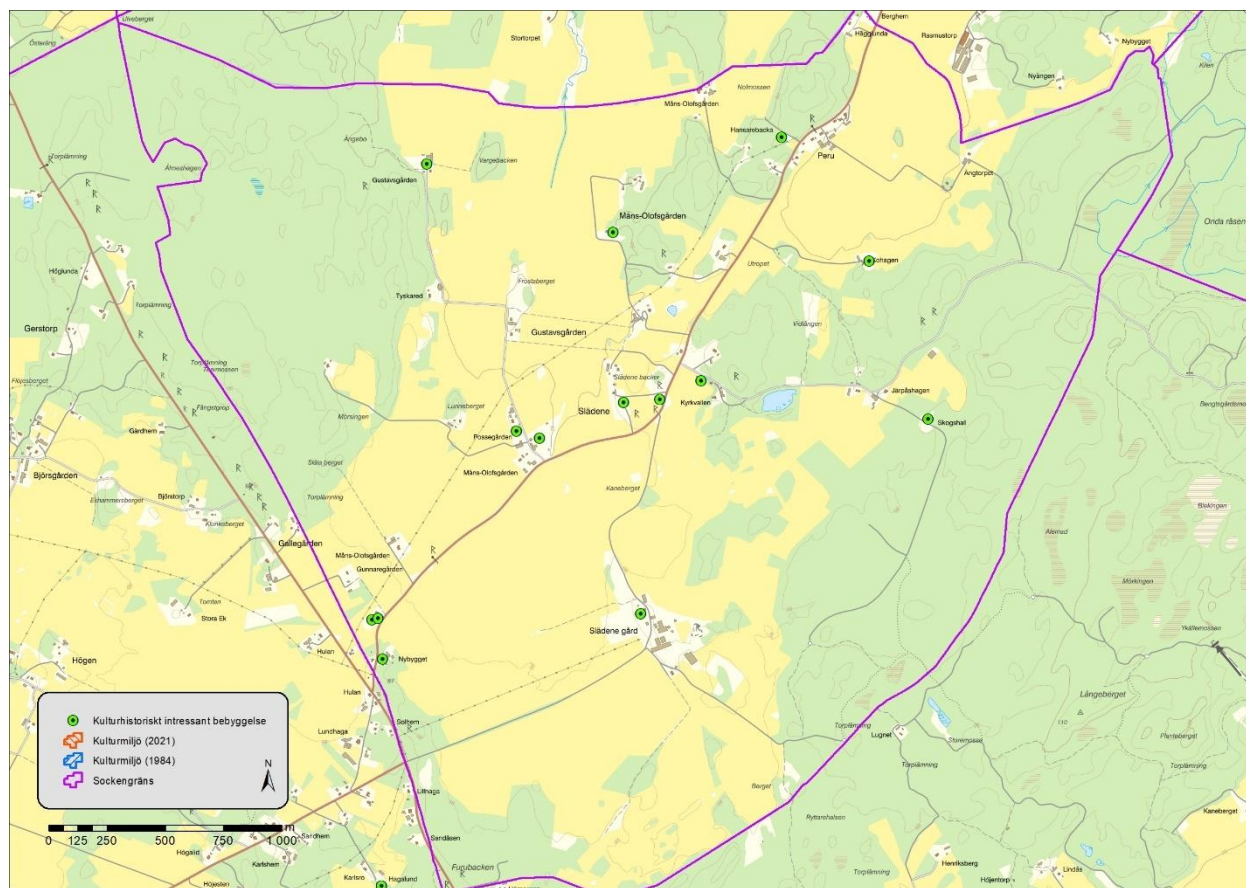
Slädene är med en areal av drygt 10 km² Vara kommuns minsta socken, belägen längst upp i nordväst. Socken tillhörde fram till slutet av 1880-talet Kållands härad, sedan Viste härad. Namnet finns dokumenterat 1298 i medeltida brev. Första leden i namnet kommer från det norska och svenska dialektala ordet *slad* som betyder flat, långsluttande eller sluttning. Sista leden kommer från *vin* som betyder betesmark eller äng.

Västra delen av socknen är huvudsakligen flack och uppodlad. Östra delen består av skogsklädda höjder. I söder dominerar Slädene gård. Den gamla kyrkan var belägen sydost om dagens kyrka på en framträdande grusås med en tydligt markerad sluttning i söder, vilket förklarar namnet. Kyrkan revs 1848. Till 1950-talet var Sparlösa kyrka gemensam för Slädene och Sparlösa, och kallades Salem. 1923–1924 byggdes ett kapell i Slädene, vilket nu är församlingskyrka.

Referenser

Lundahl, I. *Ortnamnen i Skaraborgs län del 15 Viste härad: territoriella namn*. 1964.

Vara kommun: kulturhistorisk inventering. Skaraborgs länsmuseum. 1985.

Antal fastigheter med kulturvärden i socknen: 14

Fastighetsbeteckning: Kohagen 1:1

Fastighetsbeteckning: Kyrkojorden 1:3

Anteckningar: F.d. skola

Fastighetsbeteckning: Kyrkojorden 1:3

Anteckningar: F.d. lärarbostad, 1920-tal

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-10-11

Fastighetsbeteckning: Kyrkvallen 2:2

Fastighetsbeteckning: Slädene 1:23

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Slädene 10:6

Anteckningar: Byggnadsminne. Huvudbyggnad 1730-tal. Flygelbyggnad f.d. köksflygel, senare brygghus, bostad. Arbetarbostad, f.d. gårdsmejeri, ca 1920. Magasinsbyggnad, 1800-talets mitt. Verkstadsbyggnad, ca 1900. Arbetarbostad SO, ca 1920-tal.

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Slädene 10:6

Fastighetsbeteckning: Slädene 12:1
Anteckningar: Slädene kyrka. 1920-tal

Fastighetsbeteckning: Slädene 14:1

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Slädene 2:23

Fastighetsbeteckning: Slädene 2:25

Anteckningar: Ur äldre inv; Måns Olovsgården,
slutet 1800-tal

Fastighetsbeteckning: Slädene 7:6

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Slädene 7:6

Fastighetsbeteckning: Slädene 8:10

Anteckningar: F.d. lanthandel, välbevarad
exteriör

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Sparlösa

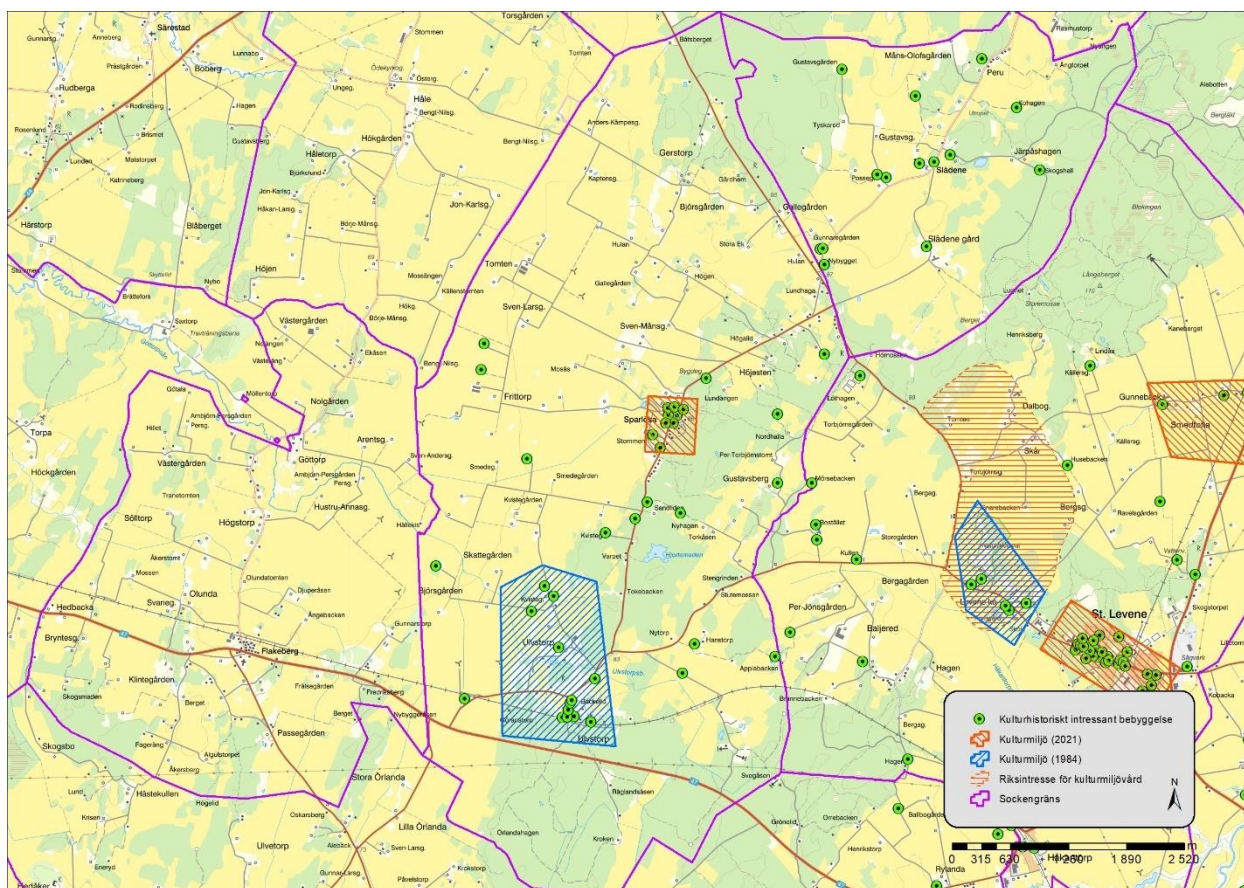
Sparlösa är en långsmal socken med en areal av drygt 30 km², belägen i Vara kommuns nordvästra del. Socken tillhörde Viste härad och namnet finns dokumenterat 1293 i medeltida brev. Första leden i namnet är oklart, andra betyder äng, glänta eller möjligen brist.

Socknens västra parti är en uppodlad lerslätt med ett bebyggelsemönster som är typiskt för tiden efter laga skifte; utskiftade, enstaka gårdar till vilka raka och rätvinkliga vägar leder. Östra delen av socknen utgörs av Kedumsbergens norra parti, som delvis är skogbevuxet. Här är bebyggelsen glesare och mer oregelbunden. I söder ligger Ulvstorps egendom. Här finns också Ulvstorps hållplats längs järnvägslinjen Uddevalla-Vänersborg-Herrljunga. Mitt i socknen ligger kyrkan, vilken var gemensam för socknarna Slädene och Sparlösa och kallades Salem till 1950-talet. Den uppfördes år 1847 i den gamla kyrkbyn.

Referenser

Lundahl, I. *Ortnamnen i Skaraborgs län del 15 Viste härad: territoriella namn*. 1964.

Vara kommun: kulturhistorisk inventering. Skaraborgs länsmuseum.

Kulturmiljöer i Sparlösa socken

Sparlösa kyrkby

Uttryck för miljön: Bymiljö med kyrka (1847), kyrkogård, kyrkstall, prästgård, skolhus, Sparlösastenen, rest sten, hög, milsten, odlingslandskap.

Motiv: Traditionellt sockencentrum med kyrkomiljö med bevarade kyrkstallar, skola, prästgård. Kyrkan från 1847 var gemensam för Sparlösa och Slädene till 1957. En mängd lösfynd och fornlämningar visar på tidig bosättning. Här finns också Sparlösastenen, en runsten från 700-talet. Bebyggelsen är relativt välbevarad. Se även i 1984 års byggnadsinventering.

Ulvstorp gods och hållplats

Uttryck för miljön: Herrgårds- och gårdsmiljöer samt bebyggelse kring järnväghållplats.

Motiv: Herrgårdsmiljö med ett flertal byggnader med delvis bevarad karaktär. I söder mindre tätbebyggelse som vuxit upp intill järnvägen med bostadshus representativa för 1900-talets förra hälft. Se även i 1984 års byggnadsinventering.

Antal fastigheter med kulturvärden i socknen: 37

Fastighetsbeteckning: Frittorp 3:45

Fastighetsbeteckning: Frittorp 3:50

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 12:13

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 12:23

Anteckningar: Ca 1890–1920, Nuvarande funktion jaktstuga

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 12:31

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 16:1

Anteckningar: Sparlösa kyrka. Kyrkstall ingår även i miljön.

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 2:31

Anteckningar: Öppet läge mot brukad mark

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 20:1

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 21:1

Anteckningar: F.d. skola

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 22:3

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 5:9

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 7:1
Anteckningar: Transformatorstation

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 7:1

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 7:2

Anteckningar: F.d. prästgård?

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 7:3

Anteckningar: Inkl. jordkällare och mindre ekonomibyggnader

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 7:4

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 7:7

Fastighetsbeteckning: Sparlösa 8:6

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 16:1
Anteckningar: Skolbyggnad 1920-tal samt äldre skolbyggnad 1800-talets andra hälft

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 17:10

Anteckningar: Ladugård, boningshus rivet

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 17:18

Anteckningar:

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 2:7

Anteckningar: Ca 1920, ursprunglig karaktär

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 2:7
Anteckningar: Transformatorstation

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 3:5
Anteckningar: Välbevarad anläggning.
skiftesverksladugård, enl. 1985 års inventering
byggd 1910-tal.

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:1

Anteckningar: Enskild lada utan annan bebyggelse, strax söder om syns spår som tyder på tidigare mangårdsbyggnad

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:1

Anteckningar: Ulvstorp säteri, huvudbyggnad och två flygelbyggnader, magasin, större vagnsbod, samt ytterligare ekonomibyggnader av olika ålder. Även transformatorstation.

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:11

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:12

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:16

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Slädene Sparlösa Levene Ryda Long
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:3

Anteckningar: AB Ulvstorp spannmålsaffär,
landmärke, miljö av högt kulturhistoriskt värde,
kontorsbyggnad i tegel. I anslutning till järnväg.

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:30

Anteckningar: F.d. arbetarbostad ulvstorps gård

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:4

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:43

Anteckningar: F.d. arbetarbostad till Ulvstorp gård, i område med ett flertal arbetarbostäder

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:45

Anteckningar: Spannmålssilo, landmärke i det öppna landskapet omgärdad av odlingsmarker, i anslutning till järnväg

Kulturhistoriskt kunskapsunderlag Vara kommun utom tätorten
Bilaga 1 Levene Long Ryda Slädene Sparlösa
2021-11-10

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:6

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 7:8

Fastighetsbeteckning: Ulvstorp 9:1

